AZ ELSŐFOKÚ BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (harmadik tanács)

2006. június 21. *

A T-47/02. sz., ügyben,

Manfred Danzer (lakóhelye: Linz [Ausztria]),

Hannelore Danzer (lakóhelye: Linz [Ausztria])

(képviselik őket kezdetben: J. Hintermayr, M. Krüger, F. Haunschmidt, G. Minichmayr és P. Burgstaller, később: J. Hintermayr, F. Haunschmidt, G. Minichmayr, P. Burgstaller, G. Tusek, T. Riedler és C. Hadeyer ügyvédek)

felpereseknek

az **Európai Unió Tanácsa** (képviselik: M. Giorgi Fort és M. Bauer, meghatalmazotti minőségben)

alperes ellen

* Az eljárás nyelve: német.

az egész Közösségre kiterjedő egységes biztosítékok kialakítása érdekében a tagállamok által a társasági tagok és harmadik személyek érdekei védelmében a Szerződés 58. cikkének (2) bekezdése [később az EK-Szerződés 58. cikkének (2) bekezdése, jelenleg az EK 48. cikk (2) bekezdése] szerinti társaságoknak előírt biztosítékok összehangolásáról szóló első, 1968. március 9-i 68/151/EGK tanácsi irányelv (HL L 65., 8. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 3. o.) 2. cikke (1) bekezdésének f) pontja, valamint a Szerződés 54. cikke (3) bekezdésének g) pontja (később az EK-Szerződés 54. cikke (3) bekezdésének g) pontja, jelenleg, módosítást követően, az EK 44. cikke (2) bekezdésének g) pontja) alapján meghatározott jogi formájú társaságok éves beszámolójáról szóló negyedik, 1978. július 25-i 78/660/EGK tanácsi irányelv (HL L 222., 11. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 21. o.) 47. cikke értelmében a felperesek által a tulajdonukban lévő társaságok bizonyos, az éves beszámolóban meghatározott adatainak nyilvánosságra hozatali kötelezettsége miatt állítólag elszenvedett károknak az EK 288. cikk szerinti megtérítésére irányuló, másrészt a hivatkozott rendelkezések érvénytelenségének megállapítására irányuló kérelme tárgyában,

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK ELSŐFOKÚ BÍRÓSÁGA (harmadik tanács),

tagjai: M. Jaeger elnök, V. Tiili és Czúcz O. bírák,

hivatalvezető: I. Natsinas tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2005. november 16-i tárgyalásra,

meghozta a következő

Ítéletet

Jogi háttér és tényállás

1 Az egész Közösségre kiterjedő egységes biztosítékok kialakítása érdekében a tagállamok által a társasági tagok és harmadik személyek érdekei védelmében a Szerződés 58. cikkének (2) bekezdése [később az EK-Szerződés 58. cikke (2) bekezdése, jelenleg az EK 48. cikke (2) bekezdése] szerinti társaságoknak előírt biztosítékok összehangolásáról szóló első, 1968. március 9-i, 68/151/EGK tanácsi irányelv (HL L 65., 8. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 3. o.; a továbbiakban: első társasági irányelv) 2. cikke (1) bekezdése f) pontjának a jelen ügy tényállásakor hatályos változata értelmében:

„(1) A tagállamoknak meg kell hozniuk a szükséges intézkedéseket a társaság kötelező adatszolgáltatásának biztosításához, legalább a következő okiratokra és adatokra vonatkozóan:

[...]

f) minden üzleti évre vonatkozó mérleg és eredménykimutatás. [...]"

2 Az említett irányelv 6. cikke szerint:

„A tagállamoknak megfelelő szankciókról kell gondoskodniuk

– ha a 2. cikk (1) bekezdése f) pontjának megfelelően elmulasztják a mérleget és az eredménykimutatást benyújtani".

3 Az 1983. június 13-i, 83/349/EGK hetedik tanácsi irányelv (HL L 193., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 58. o.) által módosított, a Szerződés 54. cikke (3) bekezdésének g) pontja [később az EK-Szerződés 54. cikke (3) bekezdésének g) pontja, jelenleg, módosítást követően, az EK 44. cikk (2) bekezdésének g) pontja] alapján meghatározott jogi formájú társaságok éves beszámolójáról szóló 78/660/EGK negyedik tanácsi irányelv (HL L 222., 11. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 21. o, a továbbiakban: negyedik társasági irányelv) 47. cikkének (1) bekezdése értelmében:

„1. A rendszeresen jóváhagyott éves beszámolót valamint az üzleti jelentést, illetve a könyvelés ellenőrzésével megbízott személy beszámolóját a[z első társasági] irányelv 3. cikkének megfelelően az egyes tagállamok nemzeti szabályozása által előírt módon közzé kell tenni.

Mindemellett az egyes tagállamok szabályozása lehetővé teheti, hogy az üzleti jelentés ne legyen a fent szabályozott közzététel tárgya. Ebben az esetben az üzleti jelentésnek a társaság érintett tagállamban található székhelyén kell a nyilvánosság rendelkezésére állnia. Kérelemre lehetővé kell tenni bármilyen ilyen jelentésről vagy annak egy részéről másolat készítését. A másolat ára nem haladhatja meg annak eljárási költségét."

4 Ezen irányelv 9., 10. és 22–27. cikke leírja a tagállamok által alkalmazandó mérleg és eredménykimutatás szerkezetét. A 43–45. cikk a kiegészítő mellékletek, a 46. cikk pedig az éves beszámoló tartalmát írja le.

5 Ezeket a rendelkezéseket a Rechnungslegungsgesetz (számviteli törvény) (BGBl. 475/1990) és az EU-Gesellschaftsrechtsänderungsgesetz (a társasági törvényt módosító törvény) (BGBl. 304/1996) ültette át az osztrák jogba, e törvények módosították a Handelsgesetzbuch (kereskedelmi törvény, a továbbiakban: HGB) bizonyos rendelkezéseit. A negyedik társasági irányelvnek megfelelően a HGB a társaság nagysága szerint meghatározott közzétételi kötelezettségre vonatkozó rendszert ír elő.

6 Manfred és Hannelore Danzer (a továbbiakban: felperesek) közül Manfred Danzer a Dan-Küchen Möbelfabrik M. Danzer Gesellschaft mbH (a továbbiakban: Dan-Küchen Möbelfabrik) ügyvezető tagja és a Danzer Holding Gesellschaft mbH (a továbbiakban: Danzer Holding) ügyvezetője, Hannelore Danzer pedig mindkét társaság (a továbbiakban: társaságok) ügyvezetője.

7 Mivel a felperesek ismételten megtagadták, hogy a HGB-nek megfelelően közzétegyék a szóban forgó társaságok éves beszámolóját, az illetékes osztrák hatóságok kényszerítő bírságok szabtak ki velük szemben. Az irányadó időszakban a felperesek 334 940 osztrák schillinget (ATS), azaz 24 341,04 eurót fizettek, miközben további 20 800 euro összegű kényszerítő bírságra lehetett számítani.

8 A felperesek e kényszerítő bírságok némelyikét megtámadták az illetékes osztrák bíróságok előtt. A kereseteket többek között az Oberlandesgericht Linz (linzi megyei fellebbviteli bíróság) 2002. június 20-i végzésével és az Oberster Gerichtshof (osztrák legfelsőbb bíróság) 2002. január 31-i végzésével utasították el. Ennek során az

Oberster Gerichtshof abból indult ki, hogy a kérdéses osztrák szabályozás összeegyeztethető a közösségi joggal és az alapjogokkal, valamint a tárgyilagosság és az arányosság elveivel. Ezt meghaladóan azon az álláspontón volt, hogy a felperesnek az Európai Közösségek Bíróságához intézendő előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére irányuló kérelmének nem lehet helyt adni.

Eljárás és a felek kérelmei

9 Az Elsőfokú Bíróság Hivatalához 2002. február 27-én érkezett keresetlevelükkel a felperesek előterjesztették a jelen keresetet.

10 2003. július 8-i végzésével az Elsőfokú Bíróság negyedik tanácsának elnöke az eljárást az Elsőfokú Bíróság eljárási szabályzata 77. cikke c) pontja értelmében a felvetett kérdések hasonlósága miatt a Bíróságnak a C-435/02. és C-103/03. sz., Axel Springer AG kontra Zeitungsverslag Niederrhein GmbH & Co. Essen KG és Hans-Jürgen Weske (egyesített) ügyekben történő végleges döntésének meghozataláig felfüggesztette.

11 Az Elsőfokú Bíróság tanácsainak összetételéről szóló, 2004. szeptember 13-i határozattal az előadó bírót a harmadik tanácshoz osztották be, és ennek következtében a jelen ügyet is e tanácshoz sorolták.

12 2004. szeptember 23-án a Bíróság végzéssel határozott a nevezett ügyekről (a Bíróság C-435/02. és C-103/03. sz. Springer-ügyben [egyesített ügyek] 2004. szeptember 23-án hozott végzése [EBHT 2004., I-8663. o.], a továbbiakban: Springer-végzés).

13 A Springer-végzés elfogadását követően a jelen ügyben folytatták az eljárást. Az Elsőfokú Bíróság (harmadik tanács) felhívta a feleket, hogy az eljárás folytatása tekintetében tegyék meg észrevételeiket. A felek 2004. november 22-én és 26-án tették meg észrevételeiket.

14 Az előadó bíró jelentésének meghallgatását követően az Elsőfokú Bíróság a szóbeli szakasz megnyitásáról határozott, és az eljárási szabályzat 64. cikke szerinti pervezető intézkedések keretében felhívta a felpereseket, hogy válaszoljanak bizonyos írásbeli kérdésekre. A kérésnek a felperesek a megadott határidőn belül eleget tettek.

15 A felek előadták szóbeli érveiket, és válaszoltak az Elsőfokú Bíróság által a 2005. november 16-i tárgyaláson feltett kérdésekre.

16 Ez alkalommal az Elsőfokú Bíróság jegyzőkönyvbe vette, hogy a felperesek visszavonták a vitatott rendelkezések érvénytelenségének megállapítására vonatkozó eredeti kérelmüket.

17 A felperesek kérik, hogy az Elsőfokú Bíróság:

– kötelezze a Tanácsot 24 341,04 euro 14 napon belül történő megfizetésére, a későbbi növelés lehetőségének fenntartásával;

– kötelezze a Tanácsot a költségek viselésére.

18 A Tanács kéri, hogy az Elsőfokú Bíróság:

– a keresetet mint elfogadhatatlant utasítsa el;

– másodlagosan a keresetet mint megalapozatlant utasítsa el;

– kötelezze a felpereseket a költségek viselésére.

A jogkérdésről

A felek érvei

19 A Tanács – anélkül, hogy formálisan elfogadhatatlansági kifogást emelt volna – a kereset elfogadhatatlanságára hivatkozik, egyrészt mert a kereset valójában az első társasági irányelv 2. cikke (1) bekezdése f) pontjának és a negyedik társasági irányelv 47. cikkének (a továbbiakban: vitatott rendelkezések) megsemmisítésére irányul, másrészt mert a felpereseknek a Bíróság megkeresése előtt meg kellett volna várniuk az általuk az Oberster Gerichtshof előtt a Landesgericht Linz által kiszabott bírság tekintetében benyújtott kereset eredményét. Az Elsőfokú Bíróság ítélkezési gyakorlatából következik ugyanis, hogy egy magánszemély – amennyiben úgy véli, hogy a közösségi jog valamely, szerinte jogellenes rendelkezése sérti őt – a rendelkezés végrehajtásakor nemzeti bíróság előtt a nemzeti állami hatóság ellen indított kereset során vitathatja a rendelkezés érvényességét, ha annak végrehajtása a nemzeti állami hatóságok feladata. Ez a bíróság jogosult illetve köteles az EK-

Szerződés 177. cikke (jelenleg EK 234. cikk) értelmében a kérdéses közösségi jogi aktus érvényessége tekintetében kérdést terjeszteni a Bíróság elé. Ez a kereseti lehetőség mindazonáltal csak a magánszemélyek hatékony védelmének biztosítására szolgál, amennyiben feltételezhető, hogy az érvényesített károk megtérítését eredményezi (a Bíróság 281/82. sz., Unifrex kontra Bizottság és Tanács ügyben 1984. április 12-én hozott ítéletének [EBHT 1984., 1969. o.] 11. pontja).

20 Ha a jelen ügyben az Oberster Gerichtshof előzetes döntéshozatal iránti kérelemmel kereste volna meg a Bíróságot és az a kérdéses rendelkezéseket jogellenesnek nyilvánította volna, az Oberster Gerichtshofnak törölnie kellett volna a vitatott kényszerítő bírságokat, és ily módon a jelen ügy okafogyottá vált volna.

21 A tárgyaláson a Tanács mindazonáltal elismerte, hogy a felperesek kimerítették a jogi utat Ausztriában, mivel az Oberster Gerichtshof az egyes kényszerítő bírságok megsemmisítésére irányuló kérelmüket 2002. január 31-i végzésével elutasította, és kijelentette, hogy nem ad helyt a vitatott rendelkezések érvényességére vonatkozó előzetes döntéshozatali kérelem előterjesztésére irányuló kérelmüknek.

22 A Tanács azonban megerősítette kételyeit a kereset elfogadhatóságával kapcsolatosan, mivel a kereset lényegében a vitatott rendelkezések jogellenességének az Elsőfokú Bíróság általi általános megállapítására irányul, amelyet az osztrák hatóságoknak és a közösségi jogalkotónak figyelembe kell venni. Ez azonban nem lehet kártérítési kereset tárgya.

23 A felperesek előadják, hogy a Landesgericht Linz által kiszabott, a jelen kereset keretén belül érvényesített kényszerítő bírságokat az Oberster Gerichtshof helybenhagyta, és ennek következtében már be is hajtották őket. Másrészt az első és a negyedik társasági irányelv feltétlen rendelkezéseinek átültetésénél a tagállamoknak nincs mérlegelési jogkörük, így a közzétételi kötelezettség, amely a

felperesek jogába való beavatkozást jelent, a Közösségnek róható fel, még akkor is, ha a kényszerítő bírságot a vonatkozó osztrák rendelkezések alapján rótták ki.

24 A felperesek álláspontja szerint mivel az érvényesség tekintetében az illetékes osztrák bíróságok megtagadták az előzetes döntéshozatali kérelem előterjesztését, noha erre kötelesek lettek volna, és a vitatott rendelkezések érvényessége tekintetében komoly fenntartások voltak, jogaikat csak a jelen kereset benyújtása útján tudják hatékonyan érvényesíteni. A felperesek szerint az Oberlandesgericht Linz és az Oberster Gerichtshof által a keresetet elutasító végzésben felhozott, a Bíróság C-97/96. sz., Daihatsu Deutschland ügyben 1997. december 4-én hozott ítéletére [EBHT 1997., I-6843. o.] történő hivatkozás a jelen ügyben hibás. A felperesek mindebből arra a következtetésre jutnak, hogy noha a közösségi bíróság előtti kártérítési kereset a nemzeti jogorvoslati lehetőségekkel szemben csak másodlagos, a jelen keresetet elfogadhatónak kell tekinteni, mivel ezek a jogorvoslatok nem alkalmasak jogaiknak a Bíróság ítélkezési gyakorlata szerinti hatékony védelmére (a Bíróság 175/84. sz., Krohn kontra Bizottság ügyben 1986. február 26-án hozott ítélete [EBHT 1986., 753. o.] és a 20/88. sz., Roquette frères kontra Bizottság ügyben 1989. május 30-án hozott ítélete [EBHT 1989., 1553. o.]).

Az Elsőfokú Bíróság álláspontja

25 A Tanács eredetileg lényegében két kérelmet nyújtott be a kereset elfogadhatatlansága vonatkozásában, amelyeket a nemzeti jogorvoslati lehetőségek felperesek általi hiányzó kimerítésére, valamint arra alapított, hogy a jelen kereset valójában a vitatott rendelkezések megsemmisítésére irányul.

26 Ami az első pontot illeti, a Tanács a tárgyaláson előadta, hogy az már nem megalapozott, mivel az Oberster Gerichtshof elutasította a felperesek által a kérdéses kényszerítő bírságok ellen indított keresetet, mint az egyebekben a válasz mellékleteiből kiderül. A Tanácsnak az ellenkérelembe foglalt és a nemzeti jogorvoslati lehetőségek felperesek általi hiányzó kimerítésére vonatkozó érvelését ezért el kell utasítani.

27 A Tanács által előadott másik pont tekintetében az Elsőfokú Bíróság arra hívja fel a figyelmet, hogy az EK 288. cikk második bekezdésében meghatározott kártérítési kereset önálló, a jogorvoslati rendszerben sajátos szerepet betöltő eljárás, amelynek alkalmazása a különleges jellegének megfelelő feltételektől függ. Abban különbözik a megsemmisítés iránti keresettől, hogy nem egy meghatározott intézkedés megsemmisítésére irányul, hanem a valamely közösségi intézmény által okozott kár megtérítésére (a Bíróság 5/71. sz., Zuckerfabrik Schöppenstedt kontra Tanács ügyben 1971. december 2-án hozott ítéletének [EBHT 1971., 975. o.] 3. pontja, a Krohn kontra Bizottság ügyben hozott, a fenti 24. pontban hivatkozott ítélet 26. és 32. pontja, valamint a C-87/89. sz., Sonito és társai kontra Bizottság ügyben 1990. május 17-én hozott ítéletének [EBHT 1990., I-1981. o.] 14. pontja). A kártérítési kereset autonómiájának elve ezáltal abban találja jogalapját, hogy e kereset célja különbözik a megsemmisítés iránti kereset céljától (az Elsőfokú Bíróság T-178/98. sz., Fresh Marine kontra Bizottság ügyben 2000. október 24-én hozott ítéletének [EBHT 2000., II-3331. o.] 45. pontja).

28 Ezen az alapon döntöttek úgy, hogy a kártérítési keresetet kivételesen elfogadhatatlannak kell nyilvánítani, ha a kereset valójában valamely jogerős jogi aktus visszavonására irányul, és ha a kereset – amennyiben elfogadnák – e jogi aktus joghatásainak megsemmisítéséhez vezetne (a Krohn kontra Bizottság ügyben hozott, fent hivatkozott ítélet 24. és 30. pontja; az Elsőfokú Bíróság T-514/93. sz., Cobrecaf és társai kontra Bizottság ügyben 1995. március 15-én hozott ítéletének [EBHT 1995., II-621. o.] 59. pontja és a Fresh Marine kontra Bizottság ügyben hozott, a fenti 27. pontban hivatkozott ítélet 50. pontja). Különösen ez az eset áll fenn akkor, ha a kártérítési kereset olyan összeg megfizetésére irányul, amelynek összege pontosan megfelel a felperes által az egyedi határozat végrehajtásaként megfizetett összegnek (a Krohn kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 24. és 33. pontja).

29 A jelen ügyben a felperesek által benyújtott kereset azon károk megtérítésére irányul, amelyeket előadásuk szerint az első és a negyedik társasági irányelv vitatott rendelkezéseinek alkalmazása során kibocsátott belső jog alapján az illetékes osztrák hatóságok által kiszabott kényszerítő bírság miatt szenvedtek el. A felperesek így káraikat csak a kényszerítő bírság általuk befizetett összegében, nevezetesen 24 341,04 euróban számszerűsítik, amelyet a tárgyaláson megerősítettek, és utaltak arra, hogy keresetük ezen összeg megtérítésére irányul. Meg kell állapítani, hogy egyebekben a felperesek nem érvényesítenek az ezen határozatok végrehajtásából közvetlenül és kizárólagosan adódó egyedüli hatásoktól eltérő károkat.

30 Ebből következik, hogy a felperesek a jelen kártérítési kereset segítségével azokat a hatásokat szeretnék elérni, amelyeket a kényszerítő bírságokról szóló határozatok erre felhatalmazott nemzeti hatóságok általi megsemmisítés foglalna magában, ez azonban nem tartozik az Elsőfokú Bíróság hatáskörébe. A fenti 28. pontban kifejtett ítélkezési gyakorlat értelmében ezért arra a következtetésre kell jutni, hogy a keresetet mint elfogadhatatlant el kell utasítani.

31 Másrészt feltételezve, hogy a vitatott rendelkezések a kényszerítő bírságokról szóló nemzeti határozatok közvetlen alapjának tekinthetők – noha az első társasági irányelv 6. cikke csak azt mondja ki, hogy a tagállamoknak „megfelelő szankciókról" kell gondoskodniuk arra az esetre, ha az érintett társaságok megszegik az éves jelentés közzétételére vonatkozó, az első és a negyedik társasági irányelv által rájuk rótt kötelezettségüket, és így a felpereseknek érdekük fűződik e vitatott rendelkezések jogellenességének megállapításához – egyebekben meg kell állapítani, hogy a jelen kártérítési kereset nem képez erre alkalmas jogi keretet.

32 Emlékeztetni kell arra, hogy az ítélkezési gyakorlat értelmében egy magánszemély – amennyiben úgy véli, hogy a közösségi jog valamely, szerinte jogellenes rendelkezése

sérti őt – a rendelkezés végrehajtásakor nemzeti bíróság előtt a nemzeti állami hatóság ellen indított kereset során vitathatja a rendelkezés érvényességét, ha annak végrehajtása a nemzeti állami hatóságok feladata A nemzeti bíróság jogosult, illetve köteles az EK 234. cikk értelmében a kérdéses közösségi jogi aktus érvényessége tekintetében kérdést terjeszteni a Bíróság elé (a Bíróság Unifrex kontra Bizottság és Tanács ügyben hozott, a fenti 19. pontban hivatkozott ítéletének 11. pontja, a 81/86. sz., De Boer Buizen kontra Tanács és Bizottság ügyben 1987. szeptember 29-én hozott ítéletének [EBHT 1987., 3677. o.] 9. pontja, valamint az Elsőfokú Bíróság T-167/94. sz., Nölle kontra Tanács és Bizottság ügyben 1995. szeptember 8-án hozott ítéletének [EBHT 1995., II-2589. o.] 35. pontja.

33 A jelen ügyben, tekintettel arra a tényre, hogy a felperesek végül is a nemzeti határozatok megsemmisítését kérik, mivel azok az osztrák jog olyan rendelkezésein alapulnak, amelyeket az első és a negyedik társasági irányelv általános érvényű, álláspontjuk szerint jogellenes rendelkezéseinek alkalmazásában fogadtak el, fel kell tételezni, hogy az EK-Szerződés keresetindítási rendszerében a megfelelő jogi út az, hogy a határozatokkal szemben indított keresettel foglalkozó nemzeti bíróságnál kérelmezik, hogy a vitatott rendelkezések érvényessége tekintetében előzetes döntéshozatal iránti kérelmet terjesszen a Bíróság elé, amely egyedül jogosult azok esetleges érvénytelenségének megállapítására (e tekintetben lásd a Bíróság C-6/99. sz., Greenpeace France ügyben 2000. március 21-én hozott ítéletének [EBHT 2000., I-1651. o.] 54. pontját).

34 Önmagában a felperesek által hivatkozott azon körülmény sem vezethet más eredményre, miszerint mind az Oberlandesgericht Linz, mind az Oberster Gerichtshof elutasította erre irányuló kérelmüket.

35 Éppen ellenkezőleg: az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az EK 234. cikke által a Bíróság és a nemzeti bíróságok között létrehozott együttműködés keretében egyedül a jogvitával foglalkozó és az abban határozni hivatott nemzeti bíróság dolga, hogy az ügy sajátosságaira figyelemmel megítélje, ítéletének meghozatalához szükség van-e

előzetes döntésre, és az is, hogy a Bíróság elé terjesztett kérdéseinek a lényeges voltát megítélje (a Bíróság C-379/98. sz., PreussenElektra-ügyben 2001. március 13-án [EBHT 2001., I-2099. o.] hozott ítéletének 38. pontja, a C-373/00. sz. Adolf Truley-ügyben 2003. február 27-én hozott ítéletének [EBHT 2003., I-1931. o.] 21. pontja és a C-145/03. sz. Keller-ügyben 2005. április 12-én hozott ítéletének [EBHT 2005., I-2529. o.] 33. pontja).

36 Ha valamely nemzeti bíróság előtt, amelynek határozatai a nemzeti jog eszközeivel már nem támadhatók meg, a közösségi jog értelmezésére vonatkozó kérdés merül fel, a nemzeti bíróság az EK 234. cikk harmadik bekezdése értelmében alapvetően köteles előzetes döntéshozatal iránt megkeresni a Bíróságot. Mindazonáltal – a C-224/01. sz. Köbler-ügyben 2003. szeptember 30-án hozott ítélet [EBHT 2003., I-10239. o.]) megállapításait nem érintve – ha a közösségi jog helyes alkalmazása olyan nyilvánvaló, hogy minden ésszerű kétséget kizár (a Bíróság 283/81. sz. CILFIT-ügyben 1982. október 6-án hozott ítéletének [EBHT 1982., 3415. o.] 21. pontja), a nemzeti bíróság a kizárólag számára nyitva álló mérlegelési jogkör értelmében dönthet úgy, hogy a közösségi jog értelmezésével kapcsolatban előtte felmerült kérdést nem terjeszti a Bíróság elé (a C-495/03. sz., Intermodal Transports ügyben 2005. szeptember 15-én hozott ítélet [EBHT 2005., I-8151. o.] 37. pontja).

37 Először is a nemzeti bíróság nem köteles minden hozzá benyújtott, valamely közösségi jogi aktus érvényességének megállapítására irányuló előzetes döntéshozatalra való előterjesztésre vonatkozó kérelemnek helyt adni. Az a tény, hogy az egyik fél állítása szerint a jogvita a közösségi jog értelmezésének kérdését veti fel, önmagában nem elegendő ahhoz, hogy az érintett bíróság köteles legyen a kérdést az EK 234. cikk értelmében felmerült kérdésnek tekinteni (a Bíróság C-344/04. sz., International Air Transport Association ügyben 2006. január 10-én hozott ítéletének [EBHT 2006., I-403. o.] 28. pontja). Különösen jogosult az a feltételezés, hogy a megtámadott közösségi jogi aktus érvényessége nem vet fel kétséget, és ezért nem szükséges e tekintetben megkeresni a Bíróságot. Az érintett bíróság tehát vizsgálhatja valamely közösségi jogi aktus érvényességét, és amennyiben úgy találja, hogy a felek által az érvénytelenség tekintetében felhozott okok nem megalapozottak, azzal az indokolással utasíthatja el őket, hogy a jogi aktus teljes terjedelmében érvényes. Ha a nemzeti bíróság így jár el, nem kérdőjelezi meg a közösségi aktus létét (a Bíróság 314/85. sz. Foto-Frost-ügyben 1987. október 22-én hozott ítéletének [EBHT 1987., 4199. o.] 14. pontja).

38 Az e területen fennálló kizárólagos hatáskörük gyakorlása során a jelen ügyben az osztrák bíróságok úgy vélték, hogy a felperesnek az első és a negyedik társasági irányelv érvényességének vitatására irányuló jogalapjai nem alapozzák meg a vitatott rendelkezések érvényességére vonatkozó előzetes döntéshozatal iránti kérelem Bíróság elé történő terjesztését.

39 Nem az Elsőfokú Bíróság feladata, hogy egy kártérítési kereset keretein belül felülvizsgálja e határozatok célszerűségét. A jelen kereset elfogadhatósága ezenkívül lehetővé tenné a felperesek számára, hogy megkerüljék a kényszerítő bírságokról szóló határozatok megsemmisítésére irányuló kérelmeiknek az erre egyedül hatáskörrel rendelkező nemzeti bíróságok általi elutasítását, valamint a jogvita Bíróság elé történő terjesztésének a megtagadását, ami sérti az előzetes döntéshozatali eljárás alapját képező elvet: a bíróságok együttműködésének elvét. A felperesek beadványaikban és a tárgyaláson maguk adták elő, hogy keresetüket a közvetlenül a közösségi bírósághoz való fordulásnak az egyetlen – még rendelkezésre álló – eszközének tekintik, amelynek célja a vitatott rendelkezések érvényességének a Bíróság általi felülvizsgálata; ez azonban már a kártérítési kereset tárgyával való visszaélés.

40 Az Elsőfokú Bíróság előrelátóan rámutat arra, hogy az osztrák bíróságok joggal feltételezték, hogy nem merül fel kétség az első és a negyedik társasági irányelv érvényességét illetően.

41 Emlékeztetni kell arra, hogy a felperesek előadásai elsősorban az üzleti titok védelmének, a szabad verseny és az arányosság elveinek, valamint a tulajdonjog és ennek következtében a „magánautonómia" elvének feltételezett megsértésén alapultak; az Elsőfokú Bíróság a tárgyaláson jegyzőkönyvbe vette, hogy az egyenlő elbánás elvének, a letelepedés szabadságának és a szabad gazdasági tevékenység

gyakorlásának megsértésére alapított kifogásokat visszavonták. Másodsorban a felperesek a személyes adatok védelméhez való jog és az adótitok megsértésére hivatkoznak. Harmadsorban előadják, hogy a rendelkezések sértik azt a jogot, hogy senki nem kötelezhető önmagát terhelő vallomás tételére. Negyedsorban végül a vitatott rendelkezések jogalapjának hiányára és az EK 44. cikke (1) bekezdése g) pontjának megsértésére hivatkoznak.

42 Ami az üzleti titok védelmének, a szabad verseny és az arányosság elveinek megsértésére, valamint a magántulajdon megsértésére alapított kifogásokat illeti, elegendő arra utalni, hogy az Elsőfokú Bíróság a Springer-végzésben lényegében úgy határozott, hogy érvényesek a negyedik társasági irányelv 47. cikkének és az éves beszámolóról szóló 78/660/EGK irányelvnek és az összevont (konszolidált) éves beszámolóról szóló 83/349/EGK irányelvnek az alkalmazási kör tekintetében történő módosításáról szóló, 1990. november 8-i tanácsi irányelv (HL L 317., 60. o.; magyar nyelvű különkiadás, 17. fejezet, 1. kötet, 110. o.) összefüggő rendelkezései; ez utóbbi irányelv a negyedik társasági irányelv szerinti közzétételi kötelezettséget kiterjeszti a közkereseti társaságokra és a betéti társaságokra is. Az Elsőfokú Bíróság ezen összefüggésben tett érvelését, mint azt a Tanács előadja, lényegében a részvénytársaságokra és a felperesek kifogásaira is alkalmazni lehet.

43 Ezért abból kell kiindulni, hogy még ha a kérdéses közzétételi kötelezettségnek elegendően közvetlen és jelentős hatása lenne is a felperesek által hivatkozott jogok gyakorlására, a közzétételi kötelezettségekben foglalt korlátozások egyértelműen igazoltnak tűnnek, különösen a vállalkozások azon jogát érintő korlátozás, hogy bizonyos, esetleg érzékeny adatokat titokként kezeljenek. Egyrészt az első és a negyedik társasági irányelv rendelkezései az EK 44. cikk (2) bekezdésének g) pontjában megfogalmazott kettős, az általános gazdasági érdek célját követik, egyrészről a harmadik személyek azon pénzügyi kockázatokkal szembeni védelmét, amelyeket azok a társasági formák hordoznak magukban, amelyek csupán a társasági vagyont nyújtják biztosítékul harmadik személyek felé, másrészről pedig a Közösségben a versenytárs társaságok által megszerezhető pénzügyi adatok

terjedelmére vonatkozó minimális jogi követelmények meghatározását. Másrészt korlátozott az az esetleges sérelem, amelyet a közzétételi kötelezettségre vonatkozó szabályok okozhatnak, mivel kérdéses, hogy ezek a szabályok alkalmasak-e arra, hogy megváltoztassák az érintett társaságok versenyhelyzetét. Végül is a negyedik társasági irányelv rendelkezései – különösen a 11., a 27. és a 44–47. cikk – maguk is lehetővé teszik az éves beszámolóban és az üzleti jelentésben kötelező jelleggel feltüntetendő adatok korlátozását azon társaságok esetében, amelyek bizonyos feltételek számszerű határait nem lépik túl, valamint lehetővé teszik e társaságok beszámolói közzétételének korlátozását, miközben az irányelv 45. cikkének tulajdonképpeni célja annak elkerülése, hogy bizonyos adatok közzététele komoly sérelmet okozzon az érintett vállalkozásoknak. Ezt meghaladóan az irányelv 46. cikkének megfelelően az üzleti jelentésben kötelezően feltüntetendő bejegyzéseket általánosan is fel lehet tüntetni (lásd ebben az értelemben a Springer-végzés 49–55. pontját).

44 Ebből következően még ha lehetséges lenne is annak feltételezése, hogy a vitatott rendelkezések bizonyos mértékben befolyásolhatják az üzleti titok védelmét, a szabad verseny elvét és a magántulajdont, az általuk a társaságokra rótt kötelezettségek nem jelentenek aránytalan, elviselhetetlen beavatkozást, amely lényegi tartalmukban érinti ezeket a jogokat, és ezért nem tekinthetők aránytalannak az EK 44. cikk (2) bekezdésének g) pontjában foglalt közérdekű célra tekintettel. Ez érvényes a személyes adatok védelmére vonatkozó jog megsértésére is, amely magában foglalja az adótitok megőrzését, és nem szükséges annak vizsgálata, hogy a jogi személyek vonatkozásában fennáll-e a személyes adatok védelmére vonatkozó alapjog.

45 Amennyiben a felperesek a saját jövedelmükre vonatkozó személyes adataik védelmének megsértésére hivatkoznak, meg kell állapítani, hogy noha az eredménykimutatás adatai, amelyek közzétételét az első és a negyedik társasági irányelv írja elő, ténylegesen a személyi jellegű ráfordításokat foglalják magukban (különösen a negyedik társasági irányelv 23. cikke 6. pontjának a) és b) pontja, illetve a 24. cikke

3. pontjának a) és b) pontja szerinti béreket és fizetéseket, valamint társadalombiztosítási költségeket), valamint a vezető tisztségviselőknek, az igazgatóság és a felügyelő bizottság tagjainak a tevékenységükért az üzleti év után járó járandóságot (a negyedik társasági irányelv 43. cikke (1) bekezdésének 12. pontja), a nevezett irányelvek nem követelik meg ezen jövedelmek kedvezményezettjeinek az azonosítását, és alapvetően nem is teszik azonosíthatóvá e személyeket. A 43. cikk (1) bekezdésének 12. pontja kifejezetten előírja, hogy a jövedelmeket csoportonként összevontan kell megadni. A felperesek a tárgyaláson elismerték ezeket a körülményeket, de előadták, hogy esetükben a társaságok felügyelő bizottsága egyetlen tagból, nevezetesen M. Danzerből áll, és emellett a társaságoknak csak két ügyvezetőjük van, nevezetesen M., illetve H. Danzer. Mivel a cégnyilvántartás (az illetékes osztrák bíróságok által Ausztriában vezetett cégjegyzék) tartalmazza a társaságok tagjainak és ügyvezetőinek személyazonosságát, a felperesek jövedelmei közvetlenül azonosíthatók.

46 Még ha ezek a körülmények bizonyítottak lennének is, elegendő arra utalni, hogy nem a negyedik társasági irányelv 43. cikke (1) bekezdésének 12. pontja vezetne a felperesek jövedelmeiről szóló információk nyilvánosságra hozatalához, és így a nevezett alapjogok megsértéséhez, hanem az a tény, hogy a cégjegyzékben nyilvánosságra hozzák a tagok és ügyvezetők személyazonosságát, valamint hogy M. Danzer a társaságok felügyelő bizottságának egyetlen tagja és M., illetve H. Danzer a társaságok kizárólagos ügyvezetői. Így e különböző tények kombinációja, amelynek semmi köze a vitatott rendelkezések előírásaihoz, tenné lehetővé a felperesek jövedelemére vonatkozó információ nyilvánosságra hozatalát. Ebből következik, hogy az esetleges kárt, amely a vitatott rendelkezésekből következő közzététel miatt érné a felpereseket, nem lehetne közvetlenül e rendelkezéseknek felróni.

47 Ami a válaszban foglalt, az 1950. november 4-én Rómában aláírt, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény 6. cikkének (1) bekezdése szerinti jog megsértését illeti, amely jog értelmében senki nem kötelezhető önmagát

terhelő vallomás tételére, elegendő arra utalni – anélkül, hogy az érvelés elfogadhatóságát vizsgálni kellene, hiszen szoros kapcsolatban áll a keresetben foglalt egyik kifogással –, hogy még abban az esetben is, ha ez a jog jogi személyek részére is fennállna, e jog alkalmazása tág értelemben vett büntetőjogi vádat feltételez, amelyet az Emberi Jogok Európai Bírósága úgy határozott meg, mint egy hivatalos, a hatáskörrel rendelkező hatóságoktól származó, a bűncselekmény elkövetésével való gyanúsításról szóló értesítés, ahol az értesítés bizonyos esetekben más, ilyen jellegű gyanúsítást tartalmazó és a gyanúsított helyzetére jelentősen hátrányos hatást gyakorló intézkedés formáját is öltheti (az Európai Jogok Emberi Jogi Bírósága 1984. február 21-i, Öztürk kontra Németország ügyben hozott ítélete, A. sorozat 73. szám, 55. §).

48 A társaságoknak – a vitatott rendelkezésekben általános módon meghatározott – az éves jelentésük közzétételére vonatkozó kötelezettségének azonban semmi köze nincs a felperesekkel szembeni vádhoz, és önmagában nem jelent velük szembeni gyanúsítást sem. Ilyen körülmények között a felperesek jogállása nem tekinthető a fenti ítélkezési gyakorlat értelmében vett vádlotti vagy gyanúsítotti jogállásnak. Ebből következően nem hivatkozhatnak arra a jogra, hogy senki nem kötelezhető önmagát terhelő vallomás tételére.

49 Végül a vitatott rendelkezések jogalapjának állítólagos hiánya, illetve az EK 44. cikk (2) bekezdése g) pontjának megsértése tekintetében meg kell állapítani, hogy még akkor is, ha ezek a kifogások olyan jogi aktusra vonatkoznának, amely az egyéneknek biztosít jogokat, e kifogások azon a helytelen feltevésen alapulnak, hogy egy összehangolási irányelv nem hozhat létre olyan új rendelkezéseket, amelyek korábban nem léteztek a tagállamok különböző jogrendszereiben. A jogszabályok összehangolásának célja ugyanis az EK 44. cikken alapuló irányelvek esetén a letelepedés szabadságának a különböző tagállamok eltérő szabályozásaiból adódó korlátainak a leépítése, különös tekintettel az EK 44. cikk (2) bekezdése g) pontjának

céljára, amely a Közösségben a versenytárs társaságok által megszerezhető pénzügyi adatok terjedelmére vonatkozó minimális jogi követelményeket határozza meg. E célok követése a tagállamok számára magával vonhatja bizonyos nemzeti rendelkezések megszüntetését, illetve az irányelv céljaival egyező új rendelkezések kibocsátását, azért, hogy ezáltal az egész Közösség területén egyenértékű jogi és közigazgatási feltételeket teremtsenek.

50 Ami a felperesek arra vonatkozó előadásait illeti, hogy – az irányelvvel ellentétben – csak a rendelet teszi lehetővé a Közösség számára olyan rendelkezések kibocsátását, amelyek a tagállamok jogrendszereiben korábban nem léteztek, meg kell állapítani, hogy itt jogalap nélküli kijelentésről van szó. Az EK 249. cikk második és harmadik albekezdése értelmében ugyanis a rendelet és az irányelv között az a különbség, hogy a rendelet minden részében kötelező, és közvetlenül érvényes minden tagállamban, míg az irányelv az elérendő célokat illetően minden címzett tagállamra kötelező, azonban a nemzeti hatóságokra hagyja a forma és az eszközök megválasztását. A felperesek által hivatkozott és a nemzeti jogszabályok meglétére vagy hiányára alapozott különbségtétel ezért nyilvánvalóan hibás.

51 A fenti megfontolásokból következik, hogy a felperesek kifogásai nem alkalmasak a vitatott rendelkezések jogszerűségének megkérdőjelezésére, és hogy az osztrák bíróságok ezért joggal indultak ki abból, hogy e rendelkezések érvényességének előttük történő megtámadása önmagában nem igazolja, hogy előzetes döntéshozatalra irányuló kérdést kellene terjeszteni a Bíróság elé.

52 Mindenesetre a jelen kártérítési keresetet – a fenti 41–50. pontban kifejtettek miatt – mint megalapozatlant is el kell utasítani. A felperesek nem tudták bizonyítani a vitatott rendelkezések jogellenességét, mivel e rendelkezéseknek a Tanács általi elfogadása nem képezheti a Tanács olyan szabályellenes magatartását, amely alkalmas a Közösség felelősségének megalapozására. Ez annál is inkább így van, mivel – mint azt a Bíróság és az Elsőfokú Bíróság már korábban kimondta a Közösség olyan jogi rendelkezések elfogadásáért fennálló felelőssége tekintetében, amelyek gazdaságpolitikai döntéseket feltételeznek, és amelyek elfogadása során a közösségi szervek szintén széles mérlegelési jogkörrel rendelkeznek (a fenti 27. pontban hivatkozott Zuckerfabrik-ítélet 11. pontja; az Elsőfokú Bíróság T-481/93. és T-484/93. sz., Exporteurs in Levende Varkens és társai kontra Bizottság ügyben 1995. december 13-án hozott ítéletének [EBHT 1995., II-2941. o.] 81. pontja, a T-390/94. sz., Schröder és társai kontra Bizottság ügyben 1997. április 15-én hozott ítéletének [EBHT 1997., II-501. o.] 62. és 63. pontja és a T-170/00. sz., Förde-Reederei kontra Tanács és Bizottság ügyben 2002. február 20-án hozott ítéletének [EBHT 2002., II-515. o.] 46. pontja) – valamely összehangolási irányelv esetleges jogellenessége önmagában nem elegendő a Közösség szerződésen kívül fennálló felelősségének megalapozásához, mivel ez a felelősség csak akkor áll fenn, ha a jogalanyokat védő jogszabály kellően egyértelmű megsértéséről van szó (lásd ebben az értelemben a Bíróság C-63/89. sz., Assurances du crédit kontra Tanács és Bizottság ügyben 1991. április 18-án hozott ítéletének [EBHT 1991., I-1799. o.] 12. pontját és a C-352/98. P. sz., Bergaderm és Goupil kontra Bizottság ügyben 2000. július 4-én hozott ítéletének [EBHT 2000., I-5291. o.] 42. pontját).

53 A fentiekből következően a keresetet mint elfogadhatatlant, és mindenképpen mint megalapozatlant el kell utasítani – anélkül, hogy helyt kellene adni a felpereseknek a szakértői vélemény beszerzésére irányuló kérelmének.

A költségekről

54 Az eljárási szabályzat 87. cikkének 2. §-a alapján az Elsőfokú Bíróság a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. Mivel a felperesek pervesztesek lettek, a Tanács kérelmének megfelelően kötelezni kell őket a költségek viselésére.

A fenti indokok alapján

AZ ELSŐFOKÚ BÍRÓSÁG

a következőképpen határozott:

1) A keresetet elutasítja.

2) A felpereseket kötelezi a saját költségeik és a Tanács részéről felmerült költségek viselésére.

Jaeger Tiili Czúcz

Kihirdetve Luxembourgban, a 2006. június 21-i nyilvános ülésen.

E. Coulon M. Jaeger

hivatalvezető elnök